

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:
Ομήρου, «Ιλιάδα» Σ 478 - 616

Τίτλος:
«Κατασκευάζοντας την ασπίδα του Αχιλλέα»

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ - ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Κατασκευάζοντας την ασπίδα του Αχιλλέα.

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τσούμαρη.

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα - Κυριακή Μπιτζελέρη.

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 4/4/2014 έως 11/4/2014

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ομήρου, «Ιλιάδα» Σ 478-616: «Ο Ήφαιστος κατασκευάζει την πανοπλία του Αχιλλέα
– Περιγραφή της ασπίδας».

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης, GoogleDrive του μαθήματος

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου μαθητές και διδάσκων θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, δημιουργίας παρουσίασης και σχεδίασης (π.χ. Gimp, Photoshop, Paint). Επίσης, χρειάζεται να γνωρίζουν να πλοηγούνται στο διαδίκτυο και να χρησιμοποιούν μηχανές αναζήτησης για ιστοεξερεύνηση. Αναφορικά με το εάν θα χρησιμοποιηθεί το παρόν σενάριο ως εμπέδωση, και άρα χρειάζεται να προηγηθεί μια πρώτη επαφή με το νόημα του αποσπάσματος ή αν θα χρησιμοποιηθεί ως αφόρμηση και βάση για τη νοηματική επεξεργασία της ενότητας, και άρα δε χρειάζεται καμία προετοιμασία των μαθητών, είναι στην ευχέρεια του διδάσκοντος να αποφασίσει. Δεδομένης πάντως της δυσκολίας των μαθητών στην κατανόηση του ιλιαδικού κειμένου από το σχολικό εγχειρίδιο, προτείνεται σε κάθε περίπτωση η πρώτη ανάγνωση να γίνει από τον διδάσκοντα, εξομαλύνοντας παράλληλα και τα δυσνόητα σημεία, σε λεξιλογικό ή/και συντακτικό επίπεδο. Μαθητές και διδάσκων πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με την εργασία σε ομάδες. Ο διδάσκων καλόν είναι να ενθαρρύνει τους μαθητές – ακόμα κι αν διστάζουν – να εκφραστούν ελεύθερα στη φάση του σχεδιασμού της ασπίδας. Στο παρόν σενάριο γίνεται μια πρώτη προσπάθεια να σκεφτούν οι μαθητές τις απαντήσεις τους. Δίνονται, βέβαια, συγκεκριμένες οδηγίες, ωστόσο ο αναστοχασμός είναι κάτι που μπορεί να ξαφνιάσει, εάν είναι η πρώτη φορά που το επιχειρούν. Κρίνεται σκόπιμο, λοιπόν, σε αυτήν την περίπτωση ο διδάσκων να προϊδεάσει τους μαθητές για το θέμα αυτό και να εξηγήσει πώς περιμένει να δουλέψουν σε αυτές τις ερωτήσεις (π.χ. δεν υπάρχει σωστή και λανθασμένη απάντηση, χρειάζεται ειλικρίνεια κ.λπ.). Ο διδάσκων πρέπει να δημιουργήσει ένα ιστολόγιο για το μάθημα, στο οποίο να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αναρτήσει τα Φύλλα Εργασίας των μαθητών και να χωρίσει τις ομάδες εργασίας. Από εκεί και πέρα ο ρόλος του είναι συντονιστικός, ενώ οι «πομποί» των πληροφοριών είναι οι μαθητές. Η σχολική μονάδα χρειάζεται να έχει εργαστήριο πληροφορικής με υπολογιστές συνδεδεμένους στο διαδίκτυο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα - Κυριακή Μπιτζελέρη, «Κατασκευάζοντας την ασπίδα του Αχιλλέα», Ομηρικά Έπη, «Ιλιάδα», Β΄ Γυμνασίου, 2013 .

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο αρχικά στοχεύει σε μια νοηματική προσέγγιση των στίχων 478-616 της ραψωδίας Σ του ιλιαδικού κειμένου. Οι μαθητές σε ομάδες ασχολούνται με δραστηριότητες που σκοπό έχουν να τους βοηθήσουν στην κατανόηση και την περαιτέρω διερεύνηση των θεμάτων που απεικονίζονται στην ασπίδα του Αχιλλέα. Στη συνέχεια, οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο δούλεψαν και επεξεργάστηκαν τις διαδικτυακές πηγές, αιτιολογώντας τις επιλογές τους, με σκοπό να καλλιεργήσουν την αυτοκριτική τους και να κινούνται στο εξής σε παρόμοιες περιπτώσεις με μεγαλύτερη συνειδητότητα. Κατόπιν, δημιουργούν μια παρουσίαση με όλες τις γνώσεις – πληροφορίες - εμπειρίες τους και την κοινοποιούν στην ολομέλεια. Σε επόμενη φάση του σεναρίου, οι μαθητές σε νέες ομάδες καλούνται να μετουσιώσουν τη θεωρητική γνώση σε πράξη, διανθισμένη και από το προσωπικό τους μεράκι κι έμπνευση. Καλούνται, δηλαδή, να μετατρέψουν την τάξη σε εργαστήριο και να σχεδιάσουν οι ίδιοι την ασπίδα του Αχιλλέα. Όλοι οι μαθητές συμβάλλουν ώστε να υπάρχουν όλοι οι ομόκεντροι κύκλοι σύμφωνα και με

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

την περιγραφή του Ομήρου και εστιάζουν τόσο στα υλικά κατασκευής – αναφερόμενοι στη λειτουργία της ασπίδας ως αμυντικού όπλου – όσο και στα διακοσμητικά μοτίβα- – κάνοντας λόγο για την ασπίδα ως έργο τέχνης. Παρουσιάζοντας το αντικείμενό τους πρέπει να χρησιμοποιούν επεξηγηματικά σχόλια και να είναι έτοιμοι να δεχθούν ερωτήσεις από τους ακροατές τους. Κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να είναι σε θέση να απαντήσει σε ερωτήσεις για κάθε ομόκεντρο κύκλο. Οι ασπίδες των ομάδων μπορούν να κοσμήσουν την τάξη αλλά και τους διαδρόμους του σχολείου. Με την αναδιάταξη των ομάδων επιδιώκεται καθολικότερη συμμετοχή των μαθητών, ενώ με το «εργαστήρι» η αυτενέργεια και η απόλαυση.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στόχο στο παρόν σενάριο αποτελεί η *αυτενέργεια* των μαθητών και η καλλιέργεια της φαντασίας τους. Καλούνται να γίνουν ερευνητές της γνώσης και με τη χρήση ΤΠΕ να την εντοπίσουν (*διερευνητική μάθηση Bruner*), να την αξιοποιήσουν όπως κρίνουν και να τη μεταδώσουν στους υπόλοιπους συμμετέχοντες στις δραστηριότητες. Κατόπιν, μετασχηματίζουν τη θεωρία σε πράξη και δημιουργούν κατά κάποιον τρόπο έργα τέχνης. Συνεπώς, καθ' όλη τη διάρκεια του σεναρίου συνεργάζονται, αναλαμβάνουν ρόλους, αλλάζουν συνεργάτες, επωμίζονται ευθύνες, διατυπώνουν τεκμηριωμένες κρίσεις αλλά και αναστοχάζονται κάνοντας μικρά βήματα προς την αυτογνωσία και την αυτοβελτίωση. Κάνοντας το κείμενο σχέδιο, αναπτύσσουν ποικίλες δεξιότητες καλλιεργώντας *διάφορα είδη νοημοσύνης* (κατά Gardner), όπως τη *γλωσσική* με τις παραγωγές λόγου, τη *λογικομαθηματική* με την εξαγωγή συμπερασμάτων, την *ενδοπροσωπική* με τον αναστοχασμό, τη *διαπροσωπική* με τη συνεργασία, τη *χωρική* και την *κινησθητική* με τις κατασκευές και τις εικαστικές αποδώσεις. Στο παρόν σενάριο οι ταυτότητες μαθητών αλλά και διδάσκοντος εξελίσσονται (Κουτσογιάννης)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

και οι συνηθισμένοι ρόλοι πομπού - δέκτη της γνώσης αλλάζουν. Ο διδάσκων γίνεται *σύμβουλος* (Vygotsky) και ο μαθητής πρωτοστατεί μαθαίνοντας κατά κάποιο τρόπο πώς να μαθαίνει.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Στο παρόν σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να κατανοήσουν την περιγραφή των σκηνών που απεικονίζονται στην ασπίδα του Αχιλλέα.
- Να γνωρίσουν γενικά στοιχεία πολιτισμού του ομηρικού κόσμου και την εξέλιξη αυτών έως σήμερα (σκηνές καθημερινής ζωής) αλλά και στοιχεία που αποδεικνύουν το υψηλό επίπεδο του υλικού πολιτισμού της εποχής (π.χ. μεταλλουργία).
- Να θυμηθούν (από την «Οδύσσεια») το έργο και την κοινωνική θέση των αοιδών στην ομηρική κοινωνία.
- Να αντιληφθούν την αξία της ειρήνης, μέσα από την αντιπαράθεση ειρηνικών - πολεμικών σκηνών. Να παρακολουθήσουν τον ποιητή να μεταπλάθει ένα καθαρά πολεμικό έργο σε ύμνο της ζωής.
- Να ερευνούν και να αποδελτιώνουν πληροφορίες από πηγές στο διαδίκτυο και να αναστοχάζονται πάνω στις επιλογές τους.
- Να μετουσιώνουν τη θεωρία σε πράξη και να σχεδιάσουν οι ίδιοι μια ασπίδα.
- Να είναι ταυτόχρονα «πομποί» και «δέκτες» των πληροφοριών.
- Να συνεργάζονται, να αυτενεργούν και να επιτελούν τον ρόλο τους στις ομάδες με υπευθυνότητα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στο παρόν σενάριο οι μαθητές/ μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να εμπεδώσουν τον τεχνικό όρο «έκφραση» και τον ρόλο της στην περιγραφή ενός αντικειμένου.
- Να εντοπίσουν την αντίθεση ειρήνης – πολέμου.
- Να περιγράψουν γραπτά και προφορικά ένα αντικείμενο.
- Να επεξηγούν με επιχειρήματα τις επιλογές τους.
- Να πλαισιώνουν ένα αντικείμενο με κείμενο, με στόχο την πληρέστερη περιγραφή και κατανόησή του.

Γραμματισμοί

Στο παρόν σενάριο οι μαθητές/ μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να ασκηθούν στον αναστοχασμό σχετικά με τις δικές τους επιλογές.
- Να πλοηγούνται – κατευθυνόμενα ή ελεύθερα – στο διαδίκτυο, να σταχυολογούν τα στοιχεία που χρειάζονται και να τα προσαρμόζουν στο σκοπό τους.
- Να διατυπώνουν τεκμηριωμένο λόγο.
- Να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους.
- Να επιχειρήσουν αυτο- και έτερο-αξιολόγηση.
- Να ασκηθούν στην αποτελεσματική επικοινωνία της γνώσης τους.

Διδακτικές πρακτικές

Στο παρόν σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στο να «ακούνε» τους συμμαθητές τους και να τους υποβάλλουν ερωτήσεις.
- Να βασίζονται ο ένας στις γνώσεις του άλλου και συνεργαζόμενοι να παράγουν νέο υλικό. Να ενισχυθεί το ομαδικό πνεύμα και όχι ο ανταγωνισμός, με τη συνειδητοποίηση ότι κανείς μόνος του δεν μπορεί να παραγάγει πλήρες τελικό προϊόν, αλλά αντιθέτως όλοι χρειάζονται τη γνώση όλων.
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να είναι δημιουργικοί.
- Να αναλαμβάνουν ρόλους και να φέρνουν εις πέρας τις αποστολές τους με επιτυχία.
- Να σέβονται τη διαφορετική άποψη και να αιτιολογούν τη δική τους.
- Να αναστοχάζονται και να παραμένουν «ανοικτοί» στην αλλαγή.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η περιγραφή της ασπίδας του Αχιλλέα από τον Όμηρο αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία να ερευνήσουν οι μαθητές περισσότερο στοιχεία του ομηρικού πολιτισμού και να κάνουν παραλληλισμούς με το σήμερα. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία να δουν πώς μετατρέπει ο ποιητής την περιγραφή ενός όπλου, ενός σαφώς εργαλείου πολέμου, σε ύμνο της ζωής, με πλήθος ειρηνικών σκηνών και πώς μεταπλάθει μια περιγραφή σε ένα έργο ζωγραφικής τέχνης. Όλο αυτό μάλιστα μπορούν να το μετουσιώσουν οι ίδιοι σε πράξη, σχεδιάζοντας τη δική τους ασπίδα στην τάξη, που έχει για λίγο μετατραπεί σε εργαστήριο. Οι μαθητές ξεφεύγουν από την πεπατημένη – ως προς τη διδασκαλία των ομηρικών επών – κι έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν όλοι ανεξαρτήτως επιδόσεων ως μικροί ερευνητές και τεχνίτες.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ραψωδία Σ (478-616) της «Ιλιάδας» περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη για το μάθημα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας της Β΄ Γυμνασίου σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο οι ΤΠΕ αξιοποιούνται αφενός για να προσεγγίσουν οι μαθητές πλήθος διαδικτυακών πηγών και αφετέρου, αφού αντλήσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται από αυτές, να τις παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους, αποκτώντας ταυτόχρονα διπλό ρόλο, αυτόν του ερευνητή - δέκτη και αυτό του πομπού της

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πληροφορίας. Επιπλέον, οι ΤΠΕ βοηθούν στον διαμοιρασμό των γνώσεων και των εμπειριών των συμμετεχόντων στις δραστηριότητες αλλά και στην ασύγχρονη επικοινωνία των μελών των ομάδων. Τέλος, οι μαθητές χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα λογισμικά μετατρέπονται για λίγο σε τεχνίτες, οι οποίοι καλούνται να μετατρέψουν την περιγραφή σε αντικείμενο - σχέδιο μιας ασπίδας. Δίνεται, λοιπόν, η δυνατότητα στους μαθητές, χάρη στη χρήση των ΤΠΕ, όχι μόνο να διαβάσουν, αλλά και να «πράξουν», κάνοντας τη γνώση βίωμα.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ομηρικά Έπη, «Ιλιάδα» Β΄ Γυμνασίου: [ραψ. Σ 478-616](#) - Ερωτήσεις / Θέματα για συζήτηση ή εργασία 5: Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: [Η παρουσία του αοιδού στον Όμηρο](#).

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: [Ομηρικά Έπη Α΄ και Β΄ Γυμνασίου](#) [εφαρμογή υποστηρικτικού υλικού – Ψηφιακό Σχολείο].

Βίντεο

Εκπαιδευτική Τηλεόραση: [Ο γάμος στην αρχαία Ελλάδα - Από τον Όμηρο στα κλασικά χρόνια](#). 2006. Σκηνοθεσία: Φ. Γαρυφαλάκης, Έρευνα - κείμενα: Ε. Παντελίδου, επιστημονική επιμέλεια: Ν. Μπιργαλιάς, αφήγηση: Θ. Ψυχογιός – Β. Κώστα, Μουσική: Β. Ρώτας [πηγή: Εκπαιδευτική Τηλεόραση – ΥΠΕΠΘ].

Φωτογραφίες/ Εικόνες

[Απόπειρες αναπαράστασης της ασπίδας του Αχιλλέα σύμφωνα με την περιγραφή του Ομήρου](#) [πηγή: Ιστοχώρος του Παναγιώτη Λουπάση – Πανελλήνιο Σχολικό δίκτυο]

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ιστοσελίδες

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]

Ελληνική Ιστορία στο Διαδίκτυο [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

Γεωμετρική περίοδος:

-[Αγροτική παραγωγή](#)

-[Δίκαιο](#)

-[Όπλα](#)

-[Πόλεμοι και επιδρομές](#). Βλ., επίσης, και στο ψηφιακό βιβλίο Ερωτήσεις / Θέματα για συζήτηση ή εργασία 3, Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: «Ο πόλεμος στη γεωμετρική εποχή».

[Gimp](#) [Ελεύθερο λογισμικό σχεδίασης, επεξεργασίας εικόνας και γραφικών]

[«Η περιγραφή έργου τέχνης & η λογοτεχνική «έκφραση-Το παράδειγμα της Ασπίδας του Αχιλλέα. Μια διαθεματική πρόταση διδασκαλίας»](#). Δημιουργοί: Ακριτίδου Μαρία – Αφεντουλίδου Βασιλική, εκπαιδευτικοί, Μάιος 2008 [Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο]:

Ίδρυμα Ευγενίδου: [Κόκκινοι Γίγαντες και Άσπροι Νάνοι](#)

Νόησις [Πύλη της Αρχαίας Ελληνικής Επιστήμης και Τεχνολογίας - Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας ¹]:

-[Αρχαίος ελληνικός οπλισμός](#)

-[Θεματικές περιοχές](#).

[Ο χορός στην Αρχαία Ελλάδα](#) [πηγή: «Πανδέκτης» - Ο κόσμος του ελληνικού χορού].

[Photoshop](#) [Λογισμικό επεξεργασίας εικόνας]

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε ένα τμήμα εικοσιτεσσάρων, ζωνών μαθητών, το οποίο είχε ήδη εφαρμόσει άλλα δυο σενάρια στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και ήταν εξοικειωμένο με τη χρήση του GoogleDrive, το οποίο χρησιμοποιήθηκε και στο παρόν σενάριο για την ανάρτηση των Φύλλων Εργασίας και των εργασιών των ομάδων.

Α' φάση

3 +2 διδακτικές ώρες στην αίθουσα της τάξης

Προηγήθηκε η ανάγνωση και η λεξιλογική εξομάλυνση του κειμένου της ραψωδίας και ο χωρισμός σε ομάδες. Επειδή το εργαστήριο δεν ήταν διαθέσιμο για τόσες ώρες, άλλωστε οι υπολογιστές του είναι «αρχαίοι» και με ταχύτητα χελώνας, χρησιμοποιήθηκαν για αυτή την εφαρμογή τέσσερις φορητοί υπολογιστές των μαθητών. Για το λόγο αυτό συμπύχθηκαν τα Φύλλα Εργασίας 3 και 4 σε μια ομάδα (της γεωργίας και της κτηνοτροφίας μαζί).

Ως αφόρμηση προβλήθηκε στον διαδραστικό πίνακα η αναπαράσταση της κατασκευής της [ασπίδας](#) από το λογισμικό [Ομηρικά Έπη Α' και Β' Γυμνασίου](#).

Στην αίθουσα διδασκαλίας υπήρχε ενσύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο για έναν μόνο υπολογιστή και περιστασιακά «κλέβανε» και οι υπόλοιποι από άλλα ασύρματα δίκτυα. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η δυσκολία: 1) αναρτήθηκαν στο GoogleDrive τα αρχικά Φύλλα Εργασίας με την οδηγία το σαββατοκύριακο τα παιδιά να περιηγηθούν στις ιστοσελίδες τους στο σπίτι τους και να αποθηκεύσουν σε μεταφερόμενη κάρτα μνήμης (στικάκι) στοιχεία από τις ιστοσελίδες που τους φαίνονται χρήσιμα, και κυρίως οπτικό υλικό. 2) Επειδή τέτοιου είδους προεργασία δεν είναι δεδομένη, η διδάσκουσα «κατέβασε» τις προτεινόμενες ιστοσελίδες και τις επικόλλησε στα Φύλλα Εργασίας ως εσωτερικούς υπερσυνδέσμους στο ίδιο έγγραφο. Γιγαντώθηκαν έτσι τα Φύλλα Εργασίας (14-18 σελίδες το καθένα). Τα «εμπλουτισμένα» Φύλλα Εργασίας αναρτήθηκαν την ημέρα έναρξης της εφαρμογής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

στο GoogleDrive και χρησιμοποιήθηκαν από τις ομάδες των μαθητών. Έτσι τα παιδιά κατά την εφαρμογή της Α΄ Φάσης του σεναρίου είχαν την ψευδαίσθηση πως διαθέτουν διαδίκτυο. Ενσύρματη πρόσβαση στη διαδίκτυο απέκτησαν διαδοχικά όλες οι ομάδες.

Κάθε Φύλλο Εργασίας προβλέπει δραστηριότητες που σχετίζονται με τις παραστάσεις των κύκλων της ασπίδας.

Πιο συγκεκριμένα, η ομάδα 1 καλείται, αφού διαβάσει και θυμηθεί το νόημα των παραπάνω στίχων από τον σύνδεσμο του Ψηφιακού Σχολείου, να φτιάξει μια παρουσίαση με θέμα: «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Το σύμπαν και ο Ωκεανός». Οι θεματικοί άξονες της παρουσίασης δίνονται με τη μορφή ερωτήσεων, ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές στην προσέγγιση, μελέτη και αποδελτίωση του υλικού τους. Ειδικότερα, τους ζητείται: α. να εντοπίσουν τους στίχους που περιγράφουν τις απεικονίσεις του Σύμπαντος και του Ωκεανού, β. να τις περιγράψουν ενδελεχώς, γ. να εντοπίσουν στοιχεία πολιτισμού του ομηρικού κόσμου στα συγκεκριμένα χωρία και δ. να αναφερθούν στους αστερισμούς που περιγράφονται και στη μυθολογική προέλευσή τους. Λαμβάνουν, επίσης, την οδηγία να εμπλουτίσουν την παρουσίασή τους με εικονιστικό υλικό και τους δίνονται σχετική σύνδεσμοι για να συλλέξουν πληροφορίες στο διαδίκτυο, ενώ ενθαρρύνεται και η αναζήτηση δικών τους πηγών, σε περίπτωση που το θεωρούν απαραίτητο.

Στην ίδια λογική κινούνται όλες οι ομάδες με διαφορετικά ωστόσο θέματα.

Η ομάδα 2 ασχολείται με τις δύο πολιτείες, την *ἐν εἰρήνῃ* και την *ἐν πολέμῳ*. Οι θεματικοί άξονες της παρουσίασης των μαθητών είναι: α. ο εντοπισμός των στίχων των συγκεκριμένων χωρίων, β. η περιγραφή των σκηνών που εκτυλίσσονται σε αυτές τις πολιτείες, γ. τα πολιτισμικά στοιχεία και δ. η απόπειρα ερμηνείας της αντίθεσης που δημιουργείται ανάμεσα στις δύο αυτές πολιτείες, ο λειτουργικός της ρόλος και το μήνυμα ενδεχομένως που προκύπτει από αυτή.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ομάδα 3 (που συμπύχθηκε με την Ομάδα 4 του αρχικού σεναρίου) μελετά τις γεωργικές σκηνές και τις σκηνές από την κτηνοτροφία της ομηρικής ασπίδας. Αναλυτικότερα, οι μαθητές εστιάζουν: α. στον εντοπισμό του αντίστοιχου χωρίου, β. στην περιγραφή των γεωργικών εργασιών και των σκηνών που αναφέρονται, γ. στα στοιχεία του ομηρικού πολιτισμού και δ. στην επισήμανση των στοιχείων αυτών που επιβίωσαν μέσα στον χρόνο έως σήμερα αναφερόμενοι στην εξέλιξή τους.

Η ομάδα 4 (που αντιστοιχεί στην Ομάδα 5 του αρχικού σεναρίου) επεξεργάζεται το θέμα του Χορού. Και πάλι οι μαθητές καλούνται: α. να εντοπίσουν το αντίστοιχο χωρίο, β. να περιγράψουν τη σκηνή και τους συμμετέχοντες σε αυτή, γ. να εντοπίσουν πολιτισμικά στοιχεία και δ. να αναλύσουν τη φράση «ο αιδός ο θείος» αναφερόμενοι στο έργο και στην κοινωνική θέση του αιοδού στην ομηρική εποχή, αιτιολογώντας το τυπικό επίθετο «θείος» και ανιχνεύοντας το πρόσωπο που θα μπορούσε να αντιπροσωπεύει στο συγκεκριμένο σημείο ο αιδός;

Στη συνέχεια, οι μαθητές όλων των ομάδων, κατόπιν υπόδειξης στα Φύλλα Εργασίας τους, πρέπει να απαντήσουν και σε μια σειρά ερωτήσεων που σκοπό έχουν να τους ωθήσουν στον αναστοχασμό της ίδιας τους της δουλειάς. Καλούνται, λοιπόν, να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους, τα κριτήρια με βάση τα οποία έκαναν αυτές τις επιλογές, να αξιολογήσουν το πόσο αξιόπιστες θεωρούν τις πληροφορίες που βρήκαν στο διαδίκτυο και να εξηγήσουν το γιατί αποφάσισαν ή όχι να πλοηγηθούν και ελεύθερα στο διαδίκτυο. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν για τις κινήσεις τους και να κάνουν την αυτοκριτική τους, ώστε σταδιακά να επιχειρούν πιο συνειδητές επιλογές.

Οι ομάδες χρησιμοποίησαν τις τρεις ώρες που είχαν στη διάθεσή τους. Στο διαδίκτυο συνδέθηκαν διαδοχικά όλες οι ομάδες, αλλά εξαντλήθηκαν σε αναζήτηση οπτικού υλικού (στο ένα PowerPoint προσέθεσαν και μουσική) και (κλασικά!) στοιχείων από άρθρα της Βικιπαίδεια. Στο τέλος παρέδωσαν δύο εκτεταμένα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πολυτροπικά κείμενα σε Word και δύο πιο σύντομα PowerPoint, τα οποία αναρτήθηκαν στο GoogleDrive στο φάκελο του μαθήματος.

Σε επόμενο διδακτικό δίωρο έγινε η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων και η ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων της φάσης αυτής .

Ο διδάσκων αξιολόγησε τις παρουσιάσεις που προέκυψαν τόσο για την πληρότητα του περιεχομένου τους όσο και για την επικοινωνιακή τους αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, με ερωτήσεις εξέτασε τον βαθμό που όλοι πρόσεχαν όλους. Με αυτόν τον τρόπο κάποιες πληροφορίες επαναλήφθηκαν στην ολομέλεια και, συνεπώς, περισσότεροι μαθητές τις εμπέδωσαν. Ο διδάσκων αξιολόγησε, επίσης, τη συνεργασία των μαθητών και την αιτιολόγηση των επιλογών τους στο κομμάτι που αφορά τον αναστοχασμό τους.

Έγινε συζήτηση για την αξιοπιστία των πηγών του διαδικτύου και, τέλος, ζητήθηκε από τους μαθητές να καταθέσουν ηλεκτρονικά την αξιολόγηση τους (τα υπέρ και τα κατά) για τη διδασκαλία της ενότητας με ΤΠΕ.

B' φάση

Ιδιδακτική ώρα

Για τη Β' Φάση του σεναρίου, τη δημιουργία της δικής τους ασπίδας, προβλέπεται η χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας εικόνας με τα οποία οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι και δεν υπήρχε διαθέσιμος χρόνος για να μνηθούν. Έτσι, τους ζητήθηκε με βάση το [Κοινό Φύλλο Εργασίας Β](#) να προετοιμαστούν για να κατασκευάσουν την ασπίδα τους με κολάζ «χειροποίητα». Πραγματικά κάθε μέλος των αρχικών ομάδων φρόντισε να ζωγραφίσει ή να εκτυπώσει μοτίβα που είχαν σχέση με τον κύκλο της ασπίδας που επεξεργάστηκαν. Με την αναδιάταξη των ομάδων με τρόπο ώστε η κάθε νέα ομάδα να περιλαμβάνει ένα τουλάχιστον μέλος από την κάθε ομάδα της Α' Φάσης, οι μαθητές άρχισαν την κατασκευή της δικής τους ασπίδας. Ωστόσο, επειδή η δραστηριότητα αυτή πραγματοποιήθηκε την τελευταία ημέρα πριν τις διακοπές του Πάσχα, δεν ολοκληρώθηκε. Οι μαθητές

μάλιστα μάλλον την απαξίωσαν (παιδάκια είμαστε και θα ζωγραφίσουμε...) σε σύγκριση με την Α΄ Φάση του σεναρίου που τους άρεσε πολύ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας

Ομάδα 1: Σύμπαν (κέντρο) & Ωκεανός (περιφέρεια)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Το σύμπαν & ο Ωκεανός». Για τη δομή της παρουσίασής σας θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι απεικονίσεις του Σύμπαντος και του Ωκεανού;
 - Να τις περιγράψετε λεπτομερώς.
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Να αναφερθείτε στους αστερισμούς που απεικονίζονται στην ασπίδα και στη μυθολογική προέλευση των ονομάτων τους.
- Να συνοδεύσετε την παρουσίασή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές της δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;

- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

- [Στο κέντρο της ασπίδας: Το Σύμπαν.](#)
- [Στην περιφέρεια της ασπίδας: Ο Ωκεανός.](#)
- [Κόκκινοι Γίγαντες και Άσπροι Νάνοι.](#)
- [Ελληνική Βικιπαίδεια](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ομάδα 2: Πολιτεία εν ειρήνη (γάμος /δικαστήριο) & Πολιτεία εν πολέμω (πολιορκία)

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Πολιτεία εν ειρήνη/ Πολιτεία εν πολέμω». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι απεικονίσεις των δύο πολιτειών;
 - Ποιες σκηνές περιγράφονται στις πολιτείες αυτές;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Τις δύο πολιτείες συνδέει σχέση αντίθεσης. Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο λειτουργικός ρόλος της αντίθεσης αυτής;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές της δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- [Οι δύο πολιτείες.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- [Ο γάμος στην αρχαία Ελλάδα - Από τον Όμηρο στα κλασικά χρόνια](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Πόλεμοι και επιδρομές.](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Όπλα](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Δίκαιο](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ομάδα 3: Γεωργία (όργωμα/ θερισμός/ τρύγος) - Κτηνοτροφία (επίθεση λιονταριών σε αγέλη βοδιών/ βοσκότοπος με κοπάδι προβάτων)

[3^η και 4^η του αρχικού σεναρίου]

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Σκηνές από τη γεωργία και την κτηνοτροφία». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζονται οι σκηνές της γεωργικής ζωής και σε ποιους της κτηνοτροφικής ζωής;
 - Ποιες γεωργικές εργασίες και κτηνοτροφικές ασχολίες περιγράφονται στις σκηνές αυτές;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - Ποια από αυτά που αναφέρονται εξελίχθηκαν κι επιβιώνουν ως σήμερα και ποια είναι η σύγχρονη μορφή τους;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές τις δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;

- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

Για τη γεωργία:

- [Σκηνές αγροτικής ζωής.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Αγροτική παραγωγή.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Για την κτηνοτροφία:

- [Σκηνές ποιμενικής ζωής.](#)
- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Γεωμετρική περίοδος: [Αγροτική παραγωγή.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)

Ομάδα 4: Χορός (νέοι & νέες/τραγουδιστής) [5^η του αρχικού σεναρίου]

- Αφού διαβάσετε τους στίχους [478-616](#) της ραψωδίας Σ, να φτιάξετε μία παρουσίαση με θέμα «Η Ασπίδα του Αχιλλέα: Χορός». Για τη δομή της παρουσίασής σας, θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
 - Σε ποιους στίχους εντοπίζεται η σκηνή του Χορού;
 - Ποιοι συμμετέχουν στη σκηνή και τι ακριβώς διαδραματίζεται;
 - Ποια στοιχεία του πολιτισμού του ομηρικού κόσμου εντοπίζετε;
 - «ο αιιδός ο θείος»: τι γνωρίζετε για το έργο και την κοινωνική θέση των αιιδών στην ομηρική εποχή; Ποιον μπορεί να αντιπροσωπεύει ο «αιιδός» εδώ και γιατί χαρακτηρίζεται «θείος»;
- Να συνοδεύσετε την περιγραφή σας και με εικονιστικό υλικό.
- Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό για την έρευνά σας στους παρακάτω συνδέσμους αλλά και σε πηγές τις δικής σας επιλογής.
- Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή σας καλείστε να σκεφτείτε λίγο πάνω στον τρόπο που εργαστήκατε και στην τελευταία διαφάνεια να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - -Ποιες πηγές αξιοποιήσατε; Ήταν προτεινόμενες ή όχι;
 - -Αν επιλέξατε να κινηθείτε και ελεύθερα στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα, γιατί το κάνατε; Αν όχι, γιατί;
 - -Με ποια κριτήρια επιλέξατε τις διαδικτυακές πηγές που αξιοποιήσατε;
 - -Θεωρείτε τις πληροφορίες που βρήκατε στις πηγές αξιόπιστες και γιατί;
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας για να ακολουθήσει η παρουσίασή της στην ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές

- [Ο Χορός](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- [Η ασπίδα του Αχιλλέα.](#)
- Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Θεματικές περιοχές.](#)
- [Η παρουσία του αοιδού στον Όμηρο.](#)
- [Ο χορός στην αρχαία Ελλάδα](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2^ο Φύλλο Εργασίας (Κοινό)

Ας γίνουμε για λίγο το εργαστήρι του Ήφαιστου!

Αφού διαβάσετε στους παρακάτω συνδέσμους πληροφορίες για την οπλοποιία (κατασκευή και στολισμός) και τη σημασία της για τον αρχαίο κόσμο, αναλαμβάνετε ως αποστολή να φτιάξετε τη δική σας ασπίδα για τον Αχιλλέα! Μπορείτε να αντλήσετε ιδέες και από τους παρακάτω συνδέσμους και να σχεδιάσετε την ασπίδα με το λογισμικό Gimp ή το Photoshop ή το Paint. Το αντικείμενό σας μπορεί να συνοδεύεται και από ένα κείμενο (ίσως λεζάντες ή πλαίσια) με επεξηγήσεις για τις εικονιζόμενες σκηνές και για τα υλικά κατασκευής. Να αναρτήσετε την ασπίδα σας μαζί με τα επεξηγηματικά της σχόλια στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας .

- ο Γεωμετρική περίοδος: [Όπλα](#)
- ο Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία: [Αρχαίος ελληνικός οπλισμός](#).
- ο [Η έννοια και οι απεικονίσεις της](#).
- ο [Η ασπίδα του Αχιλλέα](#)
- ο [Απόπειρες αναπαράστασης της ασπίδας του Αχιλλέα σύμφωνα με την περιγραφή του Ομήρου](#).
- Να παρουσιάσετε το υλικό σας στην ολομέλεια της τάξης. Το κάθε μέλος της ομάδας παρουσιάζει τον ομόκεντρο κύκλο, το θέμα του οποίου είχε επεξεργαστεί στην ομάδα που βρισκόταν κατά την προηγούμενη φάση.

Προσοχή! Να θυμάστε ότι στο τέλος της παρουσίασης, ο καθηγητής και οι συμμαθητές σας μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις σε οποιοδήποτε μέλος της ομάδας και για οποιοδήποτε από τα θέματα με τα οποία έχετε στολίσει την ασπίδα σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το τελικό προϊόν του σεναρίου, το σχέδιο της ασπίδας, μπορεί να διακοσμήσει την τάξη ή και τους διαδρόμους του σχολείου. Θα μπορούσε μάλιστα να γενικευτεί η ιδέα, να επεκταθεί σε ερευνητική εργασία και οι μαθητές να κατασκευάσουν κι άλλα έργα από τις «εκφράσεις» που συναντούν στα ομηρικά έπη, εκθέτοντάς τα και σε σχετικό χώρο στο σχολικό κτήριο. Σε συνεργασία μάλιστα και με τον καθηγητή των καλλιτεχνικών ή/ και της τεχνολογίας θα μπορούσαν τα σχέδια να μετατραπούν σε κατασκευές και να προκύψει το ίδιο το αντικείμενο, π.χ. μία ασπίδα από χαρτόνι.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Σημαντικό σημείο του σεναρίου αποτέλεσε η δραστηριότητα αναστοχασμού για τον τρόπο που εργάστηκαν οι μαθητές ως ερευνητές στην Α΄ Φάση και την αξιολόγηση των πηγών που χρησιμοποίησαν. Η συζήτηση έγινε περισσότερο θεωρητική για την αξιοπιστία του διαδικτύου και όχι τόσο για τα κριτήρια των επιλογών τους, γιατί θεώρησαν δεδομένο πως οι πηγές που δίνονται στα Φύλλα Εργασίας είναι αξιόπιστες και χρησιμοποίησαν αυτές που τους φάνηκαν «ευκολότερες». Οι μαθητές γενικά δύσκολα αμφισβητούν τις αναρτημένες πληροφορίες και πολύ περισσότερο όσα αναγράφονται στη Βικιπαίδεια, που παραμένει πάντα η πρώτη και εύκολη επιλογή. Επισήμαναν, βέβαια, την επανάληψη στοιχείων από μια ιστοσελίδα σε άλλες και επομένως και τη «διαιώνιση» λαθών.

Η Β΄ Φάση προϋποθέτει εξοικείωση των μαθητών με προγράμματα επεξεργασίας εικόνας. Είναι μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα προοπτική, η οποία όμως θα έπρεπε να προετοιμαστεί αρκετά νωρίτερα μέσα στη χρονιά. Με δεδομένο το γεγονός ότι η διδασκαλία της αντίστοιχης ενότητας έγινε πριν το Πάσχα και τη χρονική πίεση που υπήρχε, δεν μπόρεσε να αξιοποιηθεί αυτή η προοπτική του σεναρίου. Είναι χαρακτηριστική μάλιστα η αντίδραση των μαθητών: η απαξίωση της κιναισθητικής δραστηριότητας της «χειροποίητης» κατασκευής της ασπίδας, η οποία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

επιλέχτηκε για τη Β΄ Φάση, σε σύγκριση με τη χρήση των Η/Υ για τις δραστηριότητες της Α΄ Φάσης.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bernstein, B. 1996. *Pedagogy, symbolic control and identity. Theory, research, critique*. London: Taylor and Francis.

Bruner, J. 1977. *The process of Education*. USA: Harvard University press

Gardner, H. 1993. *Multiple Intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books.

Kolb, D. 1984. *Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and Development*. Enlewood Cliffs, New Jersey: Pentice Hall.

<http://academic.regis.edu/ed205/Kolb.pdf>

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html) [20.7.2013]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ